

KADI BURHANEDDİN DİVANINDA BAZI YENİ OKUYUŞLAR

Hatice TÖREN*

Kadı Burhaneddin (1345-1398), Türk edebiyatının hükümdar şairlerinden biridir.¹ Tek nüshası Londra, British Museum'da (Or. 4126) bulunan divan; Kadı Burhaneddin hayattayken ve onun hattatlarından Halil b. Ahmed tarafından 796 (1393-94) tarihinde istinsah edilmiştir. Harekeli, iyi bir nüsha olan divan, 608 sayfadır. Türk Dil Kurumu tarafından tıpkıbasım olarak neşredilmiştir.² Bu güne kadar Divanla ilgili Kadı Burhaneddin Divanından seçmeler³ ve Kadı Burhaneddin Divanı⁴ olmak üzere müstakil iki kitap yayınlanmıştır:

Eski Anadolu Türkçesinin metinlerinin elimizde az olduğu bir dönemine ait bir eser olmakla birlikte, uzun yıllar Kadı Burhaneddin Divanının tam bir metninin hazırlanmamış olmasının başta gelen sebeplerinden biri, şiirlerinin güç anlaşılmasıdır. Nihayet bu güç divanın neşrini de; Türk Dil Bilgisi, Dede Korkut Kitabı gibi zor ve büyük eserleri hazırlayan Muharrem Ergin yapmıştır. Divanın ne kadar güç bir metin olduğunu, ön sözde yer alan “Kadı Burhaneddin, klâsik divan şiirinin çok dışına taşan ve üç edebi şivenin hususiyetleriyle ve onların getirdikleri tabîî güçlüklerle dolu bulunan dili...”, “Gerek mânâ ve nüans bakımından, gerek şekil bakımından kelime oyunları Kadı Burhaneddin'de fevkalâde yüksek, hatta bazan da anlaşılması çok güç bir dereceye varmaktadır.” ve “... eserde, düzeltmeler cetvelinin dışında da, gözden kaçan bazı hataların, çözülmemiş ve hatta yanlış okunmuş kelimelerin kalmış olabileceğini peşin peşin kabul etmek lazımdır.” ifadeleriyle Muharrem Ergin de belirtmiştir.

Divanın dili ve grameri üzerine yine Muharrem Ergin'in bir çalışması⁵ mevcut olup, küçük bir bölümünün indeksi de yüksek lisans tezleri⁶ olarak

* Dr., İ.Ü. Edebiyat Fakültesi.

1 Hayatı hakkında bk. Yücel, Yaşar; Kadı Burhaneddin Ahmed ve Devleti, Ankara 1970.

2 Kadı Burhaneddin Divanı, Tıpkıbasım, Ankara 1943.

3 Alparslan, Ali; Kadı Burhaneddin Divanından Seçmeler, İstanbul 1977.

4 Ergin, Muharrem; Kadı Burhaneddin Divanı, İstanbul 1980.

5 Ergin, Muharrem; “Kadı Burhaneddin Divanı üzerine bir gramer denemesi”, TDED, c.4, s.3, İstanbul 1951.

6 Uzunal, Hatice; Kadı Burhaneddin Divanının 1-30 Sayfalarının Gramatikal İndeksi, (basılmamış yüksek lisans tezi) İstanbul 1985.

yapılmıştır. 1-30 sayfalarının indeksi tarafımdan hazırlanan bu tezlerde, metne yönelik herhangi bir düzeltme söz konusu değildir. Burada, her konuda yardımlarını ve desteğini gördüğüm merhum hocam Prof. Dr. Muharrem Ergin ile yüksek lisans yaparken kendisiyle çalışma fırsatı bulduğum ve Kadı Burhaneddin Divanı hakkında sorularımı cevaplayarak şiirleri anlamam hususunda bana yol gösteren merhum hocam Prof. Dr. Mehmed Çavuşoğlu'nu minnet ve saygıyla anıyorum.

Prof. Dr. Muharrem Ergin'in, yukarıda da yer alan tespitinden yola çıkarak, kendi tezimden başlamak suretiyle, Kadı Burhaneddin Divanının ilk 100 sayfasındaki gazelleri yeniden değerlendirerek tespit ettiğim bazı yeni okuyuşları, divandaki gazel sırasına göre teklif etmek istiyorum. Bu çalışmada kelimelerin farklı okunuşları üzerinde durulmuş, imla hususunda ise Muharrem Ergin neşri esas alınmıştır.

4/2 gözüm nemi neme eksük komaz velî *yârun*
yaşuma ger *neme nûr* ise dahî hoş ter ola

yerine beyit; **yar** “ağız suyu”, **nemen-** “nemlenmek, nem ol-; karış-” < nem-e-n- (-e- : isimden fiil yapma eki, -n- fiilden fiil yapma eki) kelimeleri ile okunursa:

gözüm nemi neme eksük komaz velî *yarun*
yaşuma ger *nemenür* ise dahî hoş ter ola

“Gözüm, nemi hiç eksik etmez [Gözüm daima yaşlıdır.]. Ancak, eğer [senin] ağız suyun [benim] göz yaşuma karışırsa daha da güzel olur.” şeklinde anlaşılır.

Böylece şartlı birleşik cümlelerin ana cümlesi durumunda bulunan “dahî hoş ter ola” cümlesini fail fonksiyonu ile tamamlayan yan cümlelerin fail ve fiili açıklık kazanmış olur.

“nemen-” fiil şeklini taradığımız sözlüklerde bulamadık. Ancak metin taramasına dayalı tarihi devir sözlüklerinin hazırlanmasında esas gaye, dilin söz varlığını tespit etmek ve kullanıldığı devir itibarıyla taşıdığı anlamları örneklerle belirlemek olduğuna göre zaman zaman, karşımıza daha önce hazırlanmış sözlüklerde yer almayan kelimelerin de çıkabileceği göz önünde tutulmalıdır. Buna göre, bugün en işlek isimden fiil yapma eki durumunda bulunan -la-/-le-

Bilgin, Azmi; Kadı Burhaneddin Divanının 30-60 Sayfalarının Gramatikal İndeksi, (basılmamış yüksek lisans tezi) İstanbul 1985.

Seyhan Gülşen; Kadı Burhaneddin Divanının 181-211. Sayfalarının Dizini, (basılmamış yüksek lisans tezi) İstanbul 1986.

Akgür, Nilüfer; Kadı Burhaneddin Divanının 61-91 Sayfalarının Gramatikal İndeksi, (basılmamış yüksek lisans tezi) İstanbul 1986.

Yel, Türkan; Kadı Burhaneddin Divanının 121-150 Sayfalarının Gramatikal İndeksi, (basılmamış yüksek lisans tezi) İstanbul 1987.

ekiyle türetilen “menlen-” fiilininin –a-/e- isimden fiil yapma (kan-a-, tür-e-gibi) ekiyle türemiş ayrı bir şekli nemen- düşünülebilir. Beyitte “ağız suyunun göz yaşına nem olması” şöyleyişi “iki ıslaklığın birbirine karışması; ağız suyunun göz yaşına karışması” olarak değerlendirilmiştir.

6/3 melekde ağız böyle niçe ola dür-efşân
ya hûrîde heç böyle kaçan ola dil-âvîz

beyitinde **heç** kelimesi **saç** olmalıdır:

melekde ağız böyle niçe ola dür-efşân
ya hûrîde saç böyle kaçan ola dil-âvîz

Ağız, inci saçıcıdır ve saç da gönül alıcıdır. Buna göre beyit “Melekde ağız nasıl böyle inci saçıcı, ya hûrîde saç nasıl böyle gönül alıcı olur.” şeklinde anlaşılır.

10/3 dükâna bahmadı bâzârî olmadı gönülüm
velîk la’l-i lebünçün varam dükâna gerek

İkinci mısradaki **dükân** kelimesi **dü kân** “iki maden, iki hazine; iki cihan [dünya ve ahiret]” şeklinde okunmalıdır:

dükâna bahmadı bâzârî olmadı gönülüm
velîk la’l-i lebünçün varam dü kâna gerek

“Gönlüm dükkana bakmadı ve pazarla da ilgilenmedi, fakat dudağının kırmızılığı için iki cihana varmam gerek. [Senin dudağının kırmızılığını, bulunmaz ama, dünyada ve ahirette aramamalıyım.]”

12/1 çîn idelüm saçı çîni hatâya saldı bini
sebeb nidür ‘acabâ ki cezâyâ saldı bini

çîn idelüm yerine **çın eydelüm** “doğru söyleyelim” okuyuşu hem vezin [mefâ’ilün fe’ilâtün mefâ’ilün fe’ilün], hem de anlam itibarıyla uygun olur:

çın eydelüm saçı çîni hatâya saldı bini
sebeb nidür ‘acabâ ki cezâyâ saldı bini

“Doğru söyleyelim [ki] onun saçının kıvrımı [dağınıklığı] beni hataya düşürdü. Acaba beni cezaya bırakmasına sebep nedir?”

18/3 olma dahhâk iy nigârîn zulmü çoh kıldığuna
tutma ırah kendüzünden kâveyi âhengeri

Dahhâk, Cemşid’in yerine geçen, zâlim İran hükümdarı; Gâve ise Dahhâk’ın zulmüne karşı halkı ayaklandıran İranlı bir demircidir. Bu sebeple ikinci mısranın sonu izafet ile okunmalıdır:

olma dahhâk iy nigârîn zulmı çoh kıldığuna
tutma ırah kendüzünden *gâve-yi âhengeri*

“Ey resim gibi güzel sevgili, zulmü çok işlediğin [çok zulmettiğin] için Dahhâk olma, kendinden demirci Gâve’yi uzak tutma.”

20/1 ger gümânun var ise gamzeleri yarasına
sen dahı bençileyin vir gönüli yâra *sine*

Beyitte bir bakıma “şüphen varsa, dene de gör” ifadesi yer almaktadır. Buna göre kelime **sine** değil, **sına** “sına, dene” şeklinde okunmalıdır:

ger gümânun var ise gamzeleri yarasına
sen dahı bençileyin vir gönüli yâra *sına*

“Eğer [onun] gamzelerinin yarasına [yara açtığına] şüphen varsa, sen de benim gibi gönlünü sevgiliye ver, dene.”

28/7 gerçi kebâb eyledi ‘ışkı odına cânı
ağzınun *yârını* bize zülâl eyledi

yerine, beyit **yar** “ağız suyu” kelimesi ile okunmalıdır:

gerçi kebâb eyledi ‘ışkı odına cânı
ağzınun *yarını* bize zülâl eyledi

“Gerçi aşkının ateşine canı kebab eyledi. [Ama] ağzının suyunu [da] bize zülâl yaptı. [Ağız suyunu bize tat olarak verdi.]”

37/3 sâyende *bulduğumu* ben sâye bilmezem
güneş yüzün şu’â’ı zıl mı kodı bu tende

bulduğumu kelimesi **bolduğumu** şeklinde okunursa:

sâyende *bolduğumu* ben sâye bilmezem
güneş yüzün şu’â’ı zıl mı kodı bu tende

beyit “[Senin] gölgede olmamı ben gölge [olarak] bilmem. Senin güneşe benzeyen yüzünün ışığı, bu tende gölge mi bıraktı?” şeklinde anlaşılır.

Bazen şairler kasıtlı olarak ikinci bir okunuşa imkan veren beyitler kullanmışlardır. Bu cihetle beyit:

sâyende *bulduğumu* ben *saya bilmezem*
güneş yüzün şu’â’ı zıl mı kodı bu tende

“Senin sayende bulduğumu, elde ettiğimi sayamam, güneşe benzeyen yüzünün ışığı benimde gölge mi bıraktı?”⁷

41/1 iy ‘akl tutma dak dile can virse yâr *ne*
zîrâ şeref durur niçe ki ol saref kıla

⁷ bk. Ali Alparşlan, Kadı Burhaneddin Divanından Seçmeler, 7. gazel.

İlk mısranın son kelimesi **yârına** “yarine, sevgilisine” olmalıdır:

iy ‘akl tutma dak dile can virse *yârına*
zîrâ şeref durur niçe ki ol saref kıla

“Ey akıl, gönle yâri uğruna can verse ayıp sayma [yâri uğruna can verdi diye gönlü ayıplama.]; zira o ne kadar [çok] israf ederse şereftir [Aşığı uğruna can vermek şeref sayılır.]”

55/5 cevr ü cefâ hoş durur çü *ışk-ı ezelde*
yazmış ola bir kişiye tâlî-i mes’ûd

Beyitte yaz- fiilinin faili “ışk” , tamlayıcısı “ezel” olmalıdır. Buna göre beyit, ilk mısradaki izafet kaldırılarak okunmalıdır:

cevr ü cefâ hoş durur çü *ışk ezelde*
yazmış ola bir kişiye tâlî-i mes’ûd

“Aşk, ezelde bir kişiye mesut talih yazmış olunca cevir ve cefa hoştur.”

57/2 ağızun nüktesin tuymadı hassân
bilün nâzûklığın bilmez *nezârı*

İkinci mısranın son kelimesi **nizari** olmalıdır:

ağızun nüktesin tuymadı hassân
bilün nâzûklığın bilmez *nizârî*

Hassân b. Sâbit [ö. 680?], Hz. Muhammed’in şairi olarak tanınan Arap şairidir.⁸ Nizârî [ö. 720] Moğol devri İran edebiyatının en büyük şairlerinden biridir.⁹

“Senin ağzının nüktesini Hassân duymadı, belinin inceliğini Nizârî bilmez.”

58/5 şehâ *sor ne* nefîr ider bu dâ’irede neyiçün
ikilikden ura bir dem anun ‘ışkında nakkâre

Beyitte **nefir it-** fiilinin faili açık değildir. Buna göre beyit **urna** okuyuşu tercih edilmelidir:

şehâ *sûrnâ* nefîr ider bu dâ’irede neyiçün
ikilikden ura bir dem anun ‘ışkında nakkâre

“Ey şah, zurna bu dairede ‘nakkâre onun aşkı [hakkında] ne için ikilikten bahseder?’ diye feryat eder.”

⁸ bk. İslam Ansiklopedisi, c.16, s. 339-402.

⁹ bk. Orhan Bilgin, “Nizari, Hayatı ve Eserleri” Şarkiyat Mecmuası, c. 7, s 49-58, İstanbul 1972.

60/4 cân at salıban oldu piyâde ruhun için
ivrürdüm i şâh kapuna yayakı ne dirsin

İvrürdüm şeklinde okunan kelime, metinde **ivirürdüm** olarak yazılmış ve harekelenmiştir. Vezne [mef'ûlü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ûlün] de uymak üzere kelimeyi, orta hece ünlüsünü düşürerek **ivrürdüm** okumak mümkündür.

cân at salıban oldu piyâde ruhun için
ivrürdüm i şâh kapuna yayakı ne dirsin

“Can [senin] kalen için atı bırakıp piyade oldu. Ey şah, senin kapına yayayı çevirdim, ne dersin?”

Gerçi **irür-** “ulaştır-” okunuşu da anlamı veriyor olmakla birlikte; hem imla **ivirür-** şeklindedir, hem de satrançta karşı bir hamle olarak “piyonu şaha çevirmek, yönelmek” anlamı beyite daha uygun görünmektedir.

ivrür- “evir-, çevir-“< ivir-ü-r- (-r-: fiilden fiil yapma eki).

“evir-“fiilinin bugün -r-‘li faktitif şekli kullanılmadığı gibi, müstakil bir fiil hüviyeti de kalmamıştır. Fiil bugün “evirmek çevirmek” yapıları eşanlamlı ikilemelerde [evirmek çevirmek, evire çevire, evirdi çevirdi...] kullanılmaktadır.

61/5 kaldı gözüm ardınca nigârün zîre ki ol
anladı hayâlini bu gözümde degül mi

Anla- fiili, **eğle-** “durdur-, bırakmak” şeklinde okunabilir. Bu, beyitin anlamına daha uygun olur:

kaldı gözüm ardınca nigârün zîre ki ol
eğledi hayalini bu gözümde degül mi

“Gözüm, sevgilinin ardında kaldı. Çünkü o [kendisinin] hayalini benim gözümde eğledi, değil mi? [Çünkü sevgili bana görünmedi, gözümde hep hayali kaldı.]”

66/3 kimi seccâdesin satar *girü* kor kimi ibriki
 ciğer kanını gözlerün yürek oduyla su kıldı

Girü kelimesi yerine **girev** “rehin” kelimesi tercih edilerek beyit:

kimi seccâdesin satar *girev* kor kimi ibriki
 ciğer kanını gözlerün yürek oduyla su kıldı

şeklinde okunabilir. Buna göre beyit “Kimi seccadesini satar, kimi ibriki rehin bırakır. Senin gözlerin, ciğer[imin] kanını yürek ateşiyle su yaptı.” olarak anlaşılır. İkinci mısradaki, şaraptan rakı yapıldığı ifade edilmektedir.

68/1 kılalâ kaşları mihrâbına dil penc nemâz
başladı gîsûları kâfile-i râh-ı derâz

Başla- fiili yerine **beşle-** “sayısını beşe çıkarmak” okuyuşu uygundur:

kılalı kaşları mihrâbına dil penc nemâz
beşledi gîsûları kâfile-i râh-ı dırâz

“Gönül, [onun] kaşlarının mihrabına beş vakit namaz kıldığından beri, gîsûları uzun yol kfilesini beşledi [Saç örgülerini beş tane yaptı.]”

87/1 girmez ele bu dünyede ger diler isen yâr
kendüzünü bu derd ile iy dil erisen yâr

Beyitte ilk mısradaki kelime **yâr** “yâr, sevgili”, ikinci mısradaki kelime yar-fiilinin emir şekli **yar** olmalıdır:

girmez ele bu dünyede ger diler isen yâr
kendüzünü bu derd ile iy dil er-isen yar

“Eğer sevgili istersen, bu dünyada ele geçmez. Ey gönül, ersen [yiğitsen] bu dertle kendini yar, parçala.”

87/2 çün dil didiler bu gönüle kivrüg ile dil
esirgeme sözümi işid diler isen yâr

Yine ikinci mısradaki kelime “yar” olarak okunmalıdır:

çün dil didiler bu gönüle kivrüg ile dil
esirgeme sözümi işid diler isen yar

dil- “dil-, dilim yapmak, yar-, del-”; yar- “yar-”

“Bu gönüle ‘dil’ deyince [onu] kirpikle del. Sözüümü dikkate al, dinle; [eğer] istersen [gönlü] yar, parçala.”

Beyitteki ilk “dil” kelimesi tevriyeli olarak hem “gönül”, hem de dil- “del-, dil-, yar-“anlamlarında kullanılmıştır.

87/3 teşnelik odına i gönül yan bulamazsın
ağzından anun almaz isen dil erisen yâr

Beyitte **yâr** kelimesi, **yar** “ağız suyu” olarak okunabilir:

teşnelik odına i gönül yan bulamazsın
ağzından anun almaz isen dil er-isen yar

“Eğer ersen ve onun ağzından ağız suyunu almazsan, ey gönül [sen] susuzluk ateşine taraftar bulamazsın.”

92/6 cânım içinde yirini düzdi gönülüm
sanmaz idüm yâr ile ola bana cânı

yerine:

cânum içinde yirini düzdi gönülüm
sanmaz idüm yâr ile ola bana *cânî*

okuyuşuyla beyit, “Gönülüm, canımda [sevgilinin] yerini hazırladı. [Onun] bana karşı canı olacağını sanmazdım.” şeklinde anlaşılır. Cani kelimesi Kadı Burhaneddin Divanında başka beyitlerde (53/3...) de geçmektedir. Buna göre 14. yüz yılda canî, “can alıcı, öldürücü” anlamında kullanılan bir kelime olarak karşımıza çıkmaktadır.

101/5 ger eksile ger arta yüzi güneşe karşıdur
kişi ki güneşi seve gerek benzeye *yaraya*

Beyitte benze- fiilinin faili “yâr” olmalıdır. Yâr [sevgili], aya benzer. Buna göre beyit:

ger eksile ger arta yüzi güneşe karşıdur
kişi ki güneşi seve gerek benzeye *yâr aya*

şeklinde okunmalıdır. “Eksilse de, artsa da [ayın] yüzü güneşe doğrudur. Sevgili aya benzediği için, kişi güneşi sevmelidir [çünkü ay, ışığını güneşten alır.]”

102/7 bu ‘ışk içinde tevhîde muhakkak diledüm *olam*
zemândur lâsına irdüm velî bulmadum illâsın

Birinci mısranın son kelimesi **ol-** fiili yerine **ula-** “ulaş-” fiili şeklinde okunursa beyit anlaşılır:

bu ‘ışk içinde tevhîde muhakkak diledüm *ulam*
zemândur lâsına irdüm velî bulmadum illâsın

“Bu aşk içinde tevhide muhakkak ulaşayım diledim. [Kelime-i tevhidin] lâ’sına eriştim, fakat illâ’sını bulamadım.”

105/1 nigârâ *oluram* ben senden ırah
ki ayrıldum tapundan senden ırah

Birinci mısranın fiili **ırah ol-** değil, **öl-** fiilidir:

nigârâ *ölürem* ben senden ırah
ki ayrıldum tapundan senden ırah

Böylece beyit daha açık bir anlam kazanmış olur: “Senin huzurundan ayrıldım, senden uzak[tayım]. Ey resim gibi güzel sevgili, ben senden uzak[ta] ölürüm.”

116/2 *kim idi* halka-i zülfine dilberün tolaşan
hevâyile kapuya kahmayınca halka-i der

“Kim idi” yüklemi beyite açıklık kazandırmamaktadır. Kelime **kim** yerine **güm** “kayıp” şeklinde okunmalıdır:

*güm idi halka-i zülfine dilberün tolaşan
hevâyile kapuya kahmayınca halka-i der*

“Kapı halkasını istekle kapıya vurmayınca, dilberin zülfüne dolaşan kayıp idi .”

117/5 biz hōd kalenderüz bu sevü *avına* girdük
sende bu heves yoğ ise bu kapuyı kahma

Beyitte **av** kelimesi, her ne kadar medli elifle yazılmış olsa da, **ev** okunmalıdır:

biz hod kalenderüz bu sevü *evine* girdük
sende bu heves yoğ ise bu kapuyı kahma

“Biz, bizzat kalenderiz. [Kalender olduğumuzdan dolayı] bu sevgi evine girdik. Sende böyle bir heves yoksa, bu kapıyı çalma.”

120/6 hattı bi mislihi sanasın hızrdur anun
çün *yârı* oldu çeşme-i hayvân bi ‘aynihi

Yâr kelimesi, **yar** “ağız suyu” olarak okunmalıdır:

hattı bi mislihi sanasın hızrdur anun
çün *yarı* oldu çeşme-i hayvân bi ‘aynihi

“[Onun] hattı sanki Hızır’dır. Onun ağız suyu, aynen hayat suyu gibi oldu.”

140/1 bini hak irürür ise *şecere*
bitürem hubbı yimişin şecere

Her iki mısranın son kelimelerinin aynı olmaması gerekir. Birinci mısranın son kelimesinin “sehere” olması daha uygundur:

bini hak irürür ise *sehere*
bitürem hubbı yimişin şecere

“Beni, Hak sehere ulaştırırsa, [onun] yemişe benzeyen sevgisini ağaçta hasıl edeyim.”

142/1 gözi ohladı bizi *kara kıla*
miskîn itdi gîsûsı kara kıla

Yine beyitin her iki mısranın aynı kelime ile bitmemesi gerekir. İlk mısradaki **kara kıla** yerine, **karak-ıla** “bakış ile” okunuşu seçilmelidir:

gözi ohladı bizi *kara kıla*
miskîn itdi gîsûsı *kara kıla*

“Gözü, bakış ile [bakışıyla] bizi okladı. Gîsûsını karartarak misk kokulu yaptı.”

142/3 kaşları *egrisiyile* toğruya
ne cefâ kılsa kata *kara kıla*

beyiti de:

kaşları *egriyile* toğruya
ne cefâ kılsa kata *karak-ıla*

şeklinde okunmalıdır: “Kaşları, eğri ile [eğri oluşuyla] ne kadar cefa etse [de]; bakışıyla [onu] doğruya katar [Aşık sevgilisinin daima kendisine bakmasını ister.]”

142/5 nola merdümlük eylese gözi
bizi karaklamasa *kara kıla*

Son kelime, bu beyitte de “karak-ıla” olmalıdır:

nola merdümlük eylese gözi
bizi karaklamasa *karak-ıla*

“Bizi bakışıyla yağmalamasa; gözü merhamet etse, ne olur?”

167/8 teni cândan ayırmahlıh revâ mı
cânımdan *irdüm* irince bu câna

İr- fiili, **ır-**“ayır-; ayrıl-, geç-, uzaklaş-” fiili şeklinde okunmalıdır:

teni cândan ayırmahlıh revâ mı
cânımdan *ırdum* irince bu câna

“Teni candan ayırmak revâ mı? [Ama] bu cana ulaşınca, canımdan ayrıldım.”

183/3 baş ile ayah başını kim *saça biliser*
bunca ki ayağında yatur baş işiginde

“saça bil-“yerine “seçe bil” okuyuşu beyitin anlamına uygundur:

baş ile ayah başını kim *seçe biliser*
bunca ki ayağında yatur baş işiginde

“Baş ile ayak ucunu kim seçebilecek? Baş bunca [zamandır] ki; senin eşiginde, ayağında yatar. [Aşığın başı sevgilinin ayağının ucundadır, sevgilinin kapisının önündedir. Böyle olunca baş ile ayağı kim ayırt edebilir?].”

192/3 gönlümdeki tek şol leb ü dendân ile sözler
manzûm ola her bahr ile *uzana* mı dirsın

Uzana kelimesi hem anlamca, hem de vezin [mef'ûlü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ûlün] bakımından uygun değildir. Kelime, **evzâna** şeklinde okunmalıdır:

gönlümdeki tek şol leb ü dendân ile sözler
manzûm ola her bahr ile *evzâna* mı dirsin

“Gönlümdeki gibi şu dudak ve dişler ile sözler, her bahir ve vezne uyumlu olsun mu?”

Kadı Burhaneddin Divanı; Muharrem Ergin neşrinde yer alan beş sayfalık düzeltmeler cetveli, dizgi hatalarının ne kadar çok olduğunu açıkça göstermektedir. Böyle metinlerin tashihinde daima gözden kaçan yanlışlar olmaktadır. Biz bu çalışmamız sırasında dizgi yanlışları olduğunu düşündüğümüz kelimelerin bir listesini de vermeyi, okuyuculara kolaylık sağlayacağı düşüncesiyle uygun görüyoruz:

11/3	neçün - niçün
11/10	'ayşümi - 'ayşümü
13/5	şerâb-ı nâb - şerâb u nâb
15/2	hûrîsin - hûrîsin
34/4	bir - yir
34/4	yarmaz - yazmaz
48/4	yarmaz - yazmaz
53/1	diyemem - dimeyem
54/2	dâvud - dâvûd
64/2	tesbîhi - teşbîhi
65/5	'ışk - 'ışk
81/3	siyâh-kâra - siyeh-kâra
82/3	sepüşken - sepişken
82/4	ortalıhta - ortalıhda
99/3	nahs - nahs
102/2	ferruh ruh - ferruh-ruh
102/2	kâfûr-ı 'anberdür - kâfûr u 'anberdür
102/3	kadd-ı bâlâsın - kadd u bâlâsın
107/3	kimsene - kimesne
115/4	içdük - içdün
137/4	közleri - gözleri
151/1	cefân - cefân
192/7	câh - çâh
210/1	vasf-ı cemâlî dilberün - vasf-ı cemâl-ı dilberün